

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 41.884.104 у Одеському
державному університеті
внутрішніх справ
65014, м. Одеса, вул. Успенська, 1

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Пишної Алли Георгіївни
на дисертацію Корженко Ольги Михайлівни
«Професійно-правова підготовка поліцейських
в транзитивних умовах», подану на здобуття
ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право**

Грунтовне опрацювання, вивчення та критичний аналіз змісту дисертації, поданої на захист, а також наукових праць здобувача, в яких опубліковані окремі результати дослідження, дають підстави для формулювання рецензентом такого висновку.

Актуальність теми дисертації. Сучасний етап розвитку української державності характеризується масштабними трансформаційними процесами у політичній, правовій, соціальній та безпековій сферах. Реформування правоохоронної системи, європейська інтеграція України, необхідність забезпечення верховенства права та захисту прав людини, а також функціонування держави в умовах воєнного стану висувають підвищені вимоги до професійної підготовки працівників Національної поліції України.

У цих умовах особливого значення набуває формування сучасної системи професійно-правової підготовки поліцейських, здатної забезпечити високий рівень професійної компетентності, правової культури, дотримання стандартів прав людини та ефективного виконання службових обов'язків в умовах суспільних трансформацій.

Ураховуючи вищенаведені позиції, своєчасність дисертаційного дослідження Корженко Ольги Михайлівни «Професійно-правова підготовка поліцейських в транзитивних умовах» не викликає жодних сумнівів, адже

дисертантом було проведено кропітку роботу, у процесі якої визначено нагальні проблеми, запропоновано шляхи їх вирішення на рівні вдосконалення організаційних засад та положень нормативно-правових актів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ у контексті теми «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0123U103538), а також плану науково-дослідницької роботи кафедри загальноправових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ – «Забезпечення прав і свобод особи в умовах транзитивного суспільства: сучасний вимір» (державний реєстраційний номер 0123U103760).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації зумовлена тим, щоб на основі аналізу існуючих наукових підходів, а також чинного законодавства України і практики його реалізації визначити сутність та особливості правових та організаційних засад професійно-правової підготовки поліцейських в транзитивних умовах, а також шляхи її вдосконалення.

Загальний аналіз змісту роботи свідчить про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його високий науковий рівень, теоретичне і практичне значення для вдосконалення теоретичної конструкції та правового регулювання системи та інструментів професійно-правової підготовки поліцейських в транзитивних умовах.

Дисертація Корженко О.М характеризується системним підходом до предмету дослідження. Визначені в роботі задачі відповідають його загальній меті. Окреслена мета, а також поставлені для її реалізації задачі, визначили структуру роботи, яка є цілком логічною, виваженою і такою, що охоплює найбільш важливі аспекти дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі авторкою досліджено теоретико-методологічні засади професійно-правової підготовки поліцейських у транзитивних умовах, здійснено аналіз генезису системи підготовки кадрів правоохоронних органів незалежної України, узагальнено сучасний стан наукових розробок з відповідної проблематики та запропоновано власну класифікацію методологічних підходів до професійно-правової підготовки поліцейських.

Другий розділ присвячено правовим та інституційним засадам професійно-правової підготовки поліцейських. Значну увагу приділено аналізу міжнародних, європейських та національних стандартів поліцейської освіти, дослідженню кадрової політики Національної поліції України, а також ролі національно-патріотичного виховання у формуванні професійних та ціннісних орієнтирів сучасного поліцейського.

У третьому розділі здійснено ґрунтовний аналіз світового досвіду професійно-правової підготовки поліцейських у країнах усталених демократій та постсоціалістичних державах. На основі проведеного порівняльно-правового дослідження авторкою сформульовано пропозиції щодо вдосконалення національної системи професійно-правової підготовки поліцейських з урахуванням сучасних безпекових викликів та процесів післявоєнного відновлення.

Відповідно до мети і задач дослідження в роботі використано сукупність методів та прийомів наукового пізнання – як загальнотеоретичних, так і спеціально-наукових. У ході дисертаційного дослідження було також використано законодавство низки зарубіжних країн, досвід яких щодо правового регулювання та організації діяльності Національної поліції може бути використаний в Україні. Емпіричну базу дисертаційного дослідження становлять: матеріали правозастосовної практики правоохоронних органів України, статистичні дані діяльності НПУ, офіційні аналітичні матеріали МВС України, результати наукових досліджень у сфері поліцейської діяльності, матеріали міжнародних організацій, а також практичний досвід організації

професійної підготовки поліцейських у закладах вищої освіти системи МВС України.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексних теоретико-правових досліджень професійно-правової підготовки поліцейських у транзитивних умовах розвитку держави, у якому системно обґрунтовано концептуальні засади її формування та функціонування.

Дисертантом обґрунтовано доцільність виділення основних етапів генезису системи професійно-правової підготовки поліцейських у незалежній Україні. В контексті дослідження транзитивності виділено основні періоди: пострадянський період незалежності (1991–2004 рр.) – трансформація радянської моделі, поступова націоналізація та реформування системи професійно-правової підготовки правоохоронців; період часткових реформ та євроінтеграційної орієнтації (2005–2014 рр.) – спроби модернізації під впливом євроатлантичних прагнень та поступовий перехід до компетентнісних орієнтирів у підготовці кадрів; реформаційний період створення Національної поліції України (2014–2021 рр.) – докорінна реформа після Революції Гідності, створення НПУ та закріплення нової філософії поліцейської діяльності; сучасний етап (2022 – дотепер) функціонування системи професійно-правової підготовки поліцейських за умов воєнного стану та переорієнтація змісту підготовки на формування компетентностей кризового реагування.

Разом з цим, дисертантом систематизовано наявні наукові підходи професійно-правової підготовки поліцейських та запропоновано авторську методологічну модель підготовки поліцейських у транзитивних умовах, яка представлена у вигляді концепції поступового переходу від цінностей до ефективності професійної діяльності. Аксиологічний та гуманістичний підходи формують світоглядну основу професії, особистісно-орієнтований і компетентнісний підходи визначають суб'єкта підготовки, системний та

інтегративний – організаційну модель, діяльнісний і праксеологічний – практичні механізми реалізації, а ресурсний, синергетичний та акмеологічний підходи забезпечують динаміку професійного розвитку. Концептуальна схема сучасної методології професійно-правової підготовки поліцейських орієнтована на таку послідовність: цінності → суб'єкт → система → результат → ефективність → професійний саморозвиток.

Заслуговує на підтримку проведення системного аналізу транзитивних умов діяльності поліції України та їх впливу на систему підготовки кадрів. Показано, що політичні (демократизація, децентралізація влади), правові (оновлення законодавства, імплементація європейських стандартів) та соціальні трансформації (підвищення громадських очікувань, воєнні загрози) обумовлюють нові цілі та пріоритети професійної освіти поліцейських. Зокрема, доведено зростання значущості підготовки, орієнтованої на дотримання прав людини, роботу з громадою та здатність діяти в умовах надзвичайних ситуацій.

Дисертантом визначено зміст поняття «професійно-правова підготовка поліцейських у транзитивних умовах» як цілісного та системно організованого процесу, що передбачає інституційне й нормативне забезпечення формування професійних і правових компетентностей поліцейських, що здійснюється в умовах трансформації державних інститутів, правової системи та суспільних відносин і спрямований на забезпечення здатності поліцейських ефективно виконувати свої функції у період реформування правоохоронної системи, демократизації та інтеграції держави до європейського правового простору.

Наукове та практичне значення роботи полягає в тому, що дисертаційне дослідження, проведене Корженко О.М. сприяє розв'язанню низки теоретичних і практичних питань, що мають важливе значення для науки адміністративного права та правозастосовної діяльності, зокрема, професійно-правової підготовки поліцейських в транзитивних умовах. Основні наукові положення, висновки та рекомендації сформульовані автором

в науковому дослідженні та викладено в чотирьох наукових статтях та трьох тезах науково-практичних конференцій. Всі вищезазначені положення дисертації є актуальними, належним чином обґрунтованими та становлять відповідну наукову та практичну цінність.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження виконано автором самостійно, сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень і практичної діяльності здобувача. При використанні для аргументації власних положень і висновків напрацювань інших учених обов'язково робились посилання.

Дискусійні положення та зауваження. Враховуючи вищевикладене необхідно зазначити, що дисертація містить окремі дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації чи роз'яснення здобувачем під час прилюдного захисту або можуть стати підґрунтям наукової дискусії, зокрема:

1. У роботі значна увага приділена теоретико-правовим аспектам професійно-правової підготовки поліцейських, проте емпірична складова дослідження могла б бути посилена результатами соціологічних опитувань, анкетування поліцейських або аналізом статистичних показників ефективності підготовки кадрів.

2. У підрозділі 3.1. «Зарубіжний досвід професійно-правової підготовки поліцейських у державах усталених демократій» під час аналізу зарубіжного досвіду доцільним було б більш детально розкрити механізми практичної адаптації окремих моделей поліцейської освіти до українських реалій з урахуванням специфіки функціонування правоохоронної системи в умовах воєнного стану.

3. У підрозділі 3.3. «Шляхи вдосконалення професійно-правової підготовки поліцейських у транзитивних умовах» окремі авторські пропозиції щодо модернізації професійно-правової підготовки поліцейських потребують

подальшої конкретизації через розроблення відповідних нормативно-правових механізмів їх реалізації.

Зазначене вище не впливає на позитивну оцінку виконаної роботи, підкреслює її новаторський характер і складність предмета наукового дослідження.

Викладене дозволяє зробити **висновок**: дисертаційне дослідження «Професійно-правова підготовка поліцейських в транзитивних умовах» є завершеною працею, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права, відповідає вимогам спеціальності 081 Право, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а його автор Корженко Ольга Михайлівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

Рецензент:

Завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України Одеського державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук, доцент

Алла ПИШНА